

Posame ... stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnine, inzerate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

88. števil.

Maribor, dne 6. avgusta 1928.

Letnik XV.

D. K.

Zbližanje z Rusijo.

Na genovski konferenci je ruski zastopnik Čičerin iz lastne inicijate posetil našega zunanjega ministra in zastopnika v Genovi dr. Ninčiča ter se v daljšem razgovoru z njim prepričal, da se naša država ne namera-va orientirati proti Rusiji in da ne bo sklenila nobene zveze, ki bi bi a rapejena proti njej. Dr. Ninčič je dal Čičerinu tudi nekatera pojasnila o našem zadržanju v gotovih zadevah, kakor o podpori ruskih emigrantov, o naši zvezi z Rumunijo, ki so pri ruski vladi vzbujale sumnjo, da smo neprijateljski razpoloženi proti njej, dočim je Čičerin obratno zagotavljal, da Rusija ni učinila nobenega neprijateljskega dejanja nasproti nam, da je na primer bajka, da bi ruski komunisti bili v zvezi z eksplozicijo v Bitolju itd. Razgovor se je končal v obojestransko zadovoljnost in že od istega časa je bilo gotovo, da bomo vzpostavili kmalu prve diplomatske zveze s sovjetsko Rusijo. Toda dr. Ninčič je začetkoma naletel na delni odpor v kabinetu, tako predvsem od strani demokratskega voditelja Pribičevića. K temu so prišle še volitive, koje je vlada hotela izvesti, predno začne pogajanja z Rusijo, da bi naši komunisti ne dobili pobude v pogajanjih, in ker bi eventualni volilni konflikt s komunisti lahko na pogajanja neugodno vplival. Dr. Ninčič je med tem uporabil deloma Prago, deloma Varšavo za najnujnejšo komunikacijo z Moskvo.

To je kratka predzgodovina razveseljivega dejstva, kojega so nam pretekle dni javili beograjski listi, da se bo v kratkem sklenila trgovinska pogodba z Rusijo in da so v tem oziru dana potrebna navodila mlademu, a zelo agilnemu odpravniku poslov v Pragi g. Lazareviču. Predhodna pogajanja se bodo vršila direktno z vlado v Moskvi preko našega prškega poslanštva. Obenem se bo rešilo rusko emigracijsko vprašanje, ki osobito nas stane ogromne svote denarja, a nima nobenega izgleda na kak politični uspeh. Znano je, da je vseh, po celem svetu v emigraciji živčih Rusov, itak samo približno 300 proskribiranih in da torej bivanje Rusov izven njihove zemlje ni nič drugega, nego opozicija proti sedanjemu vladnemu režimu v Rusiji. Da bi mi morali podpirati ruske kneze, grofe in veleposestnike, ki so izgubili svojo zemljo na ruske mučike, a se inace sedanjemu ruskemu režimu ne zdijo politično najmanj nevarni, ta dolžnost pač ni v ničemer utemeljena. Sicer pa je ruska vlada voljna, da še izrecno za vse ruske emigrante v Jugoslaviji, celo za politične zločince, izda popolno amnestijo in dovoljenje, da se smejo takoj vrniti v Rusijo. Vrhutega bo ruska vlada storila vse, da se bodo lahko kar najhitreje vrnili tudi v Rusiji še živči jugoslovanski državljani, kojih še je tamkaj, kolikor se danes zna, okoli 40.000.

Mi stojimo torej, ako ne pridejo kake intrige vmes, pred upostavitvijo ne samo diplomatskih, ampak tudi prijateljskih zvez z Rusijo. Mogoče, da mnogim sedanji vladni sistem v Rusiji ni simpatičen, to da to je notranja zadeva Rusije, ki jo bodo emigranti lažje rešili v Rusiji, nego pri nas v Karlovcih, Beogradu, Ljubljani ali kjebodi v inozemstvu. Gotovo pa je, da se bo vsak Jugoslovan razveselil te vezi, ki bo še le potem, kadar so one upostavljene, naša zunanja politika zadobila zdravo in trdno hrbtnico.

Dr. Ninčič s svojim najnovejšim korakom ne bo zadel ne na nasprotstvo Francije, ne Anglije, ker lahko pokaže na Čehoslovaško, kjer je dr. Beneš že dolgo vzpostavil z Rusijo ono razmerje, za katero še mi te dni podvzemamo prve korake. Ako se naše zveze z Rusijo izgrade dovolj trdno, potem se nam tudi ne bo treba bati izolacije, ako bomo sedaj po sinajski konferenci začeli nekoliko očitneje balansirati med Francijo in Anglijo. Naš ugled in vpliv napram Bukareštu, Sofiji in Carigradu pa bo samo zrastle, ako bo jasno, da je Rusija naši državi prijateljski naklonjena, kajti te države bodo prekoslej rabile posredovanja ruskih prijateljev. Le Italija bržčas naše najnovejše politične poti ne bo veselja.

Politični položaj.

Nekaj o rekonstrukciji Pašičevega kabineta. Pri nas v Jugoslaviji vlade rastejo in ginejo kot gobe. Vršijo se po balkanski navadi vedno rekonstrukcije, ker hoče vsak bolj prvaški strankar do ministrskega korita in stari oče Pašič gleda na to, da svojo poslušno deco tudi nagradi. Da pride pri nas do rekonstrukcije kabineta niso za to merodajni kaki resni spori, ali nezaupnica, ampak se uprizori kak kreg, ki velja za pretvezo, da na Pašičev migljaj odstopi kak minister, ki je že dovolj časa ministrom in ga za nekaj časa zamenja kaka druga osebnost, ki je že dalje časa prežala na to mesto. Odstopli minister se nič kaj ne jezi, ker ve, da bo zopet ministroval, kakor hitro ga bo g. Pašič potreboval, ali

pa se bo njemu samemu zljubilo, da se zopet vsede za ministrsko mizo. Mi prečani se za imena ministrov ne zmenimo, ker so nam večkrat čisto nepoznana in je za naše razmere res prav vse eno, ali danes ministruje Marković, ali Perić itd. Tako se je vršila te dni zopet rekonstrukcija Pašičevega kabineta, ki se glasi takole: dr. Ninko Perić je prevzel pravosodstvo, dr. Drago Kojić, trgovino ter industrijo, Krsta Miletić poljedelstvo in yode, dr. Vojislav Janjić vere, Milan Simonović pa agrarno reformo. Glede portfelja soc. politike pa je še tekma med dr. Vasom Jovanovićem in dr. Uračem Desnico. Za dobo bivanja Pašiča na letovišču bo vodil predsedniške posle železniški minister dr. Janković.

Ruski begunci proti sporazumu z Rusijo. Prinašamo članek, ki govori o sporazumu z Rusijo. Da bo prišlo v resnici do pogajanj nam kaže tudi vznemirjenost gotovih krogov med ruskimi begunci, ki se nahajajo v naši državi ter so o vseh načrtih naše vlade natančno poučeni. Tem krogom sporazum naše države z Rusijo nikakor ni ljub, ker še vedno sanjajo o restavraciji nek danjega carskega režima. Radi tega so sklicali Vranglovci posebno zborovanje ruskih beguncev iz Beograda in Zemuna, na katerem so pretresali to vprašanje. Begunci so bili odločno proti sporazumu ter so izdali posebno resolucijo, ki je radi tega posebno zanimiva, ker omenja samo Srbijo in srbske interese. Resolucija se glasi: «Ne razumemo, kakšne koristi bi imela Srbija od trgovskih zvez z Rusijo. Vprašanje zveze se ne more postaviti popolnoma na ekonomsko bazo, ker tudi pred vojno niso vezali Rusije in Srbije ekonomski interesi: naša naroda so vezale mnogo močnejše vezi kakor trgovski načrti in obračuni, katerih nismo niti mi zahtevali od Srbov. Kar se tiče političnih odnosov, mislimo, da ne bodo Srbiji nič koristili, kajti «Nova Rusija» je začela živeti z izdajstvom Slovanstva in cele Evrope v Brest-Litovsku. Pa še dandanes je Rusija samo filijala Nemčije, starega krvnika Srbije. Mi dobro vemo, da bo sovjetska Rusija vedno na strani sovražnikov Slovanstva in zato, kot stari srbski prijatelji ne moremo pojmovati, zakaj se poedini srbski politiki nadejajo pomoči od sovjetov. Mi zelo dobro poznamo licemerstvo boljše-vikov in verujemo, da ti ne bodo prenehali z zapeljivimi obeti, toda vemo tudi, da Srbija ničesar ne bo dobila od boljše-vikov, kakor razdorno boljše-viško propagando! Ta resolucija je jasno pokazala mišljenje gotovih emigracijskih krogov, ki morajo gotovo dobivati od merodajne strani navodilo, da si upajo nastopiti s tako izjavo. Eni spravljajo njihov nastop v zvezo s pismom, ki ga je pisal veliki knez Ciril, sorodnik bivšega predsednika dume, Rodziženku. V tem pismu se Ciril nadeja, da bo kmalu izbruhnili protiboljševiško gibanje v Rusiji sami, katero bi od zunaj podpirale razne evropske države. V Rusiji je baje za to že vse pripravljeno. V tem pismu poziva veliki knez tudi vse begunce k skupnosti in jedinstvu. On bi zajedno celo stvar vodil ter obeta, da bo dobil za celo akcijo potrebna sredstva. Javnost je radovedna, dali se krije za to resolucijo Vranglovcev tudi predstavnik «službene carske» Rusije v Beogradu, Strandmann. Možnost je precejšnja, ker Strandmann ve, da bi se z vzpostavitvijo odnošajev z Rusijo nehalo tudi njegovo poslaništvo. Vsekakor pa so pa v zvezi s to resolucijo tiste osebe, ki so se leta 1921 sestale v Karlovcih ter poslale brzojavne pozdrave caristič. grobokopom Rusije. Naša država se menda na izjavo Vranglovcev ne bo ozirala, ker bi bilo nespretno poslušati ljudi, ki že štiri leta po svojem porazu samo pretijo, storili pa še niso ničesar, pač pa se sovjeti kljub njihovim grožnjam vedno bolj očvrstujejo.

Radikalni desidenti. Na seji radikalne stranke v Novem Sadu so zahtevali člani, da se v stranko sprejmejo zopet oni, ki so šli za Protičem, ki so kandidirali na njegovi listi ter bili radi tega izključeni iz stranke. Vojvodinski radikalni so ta svoj predlog poslali v Beograd in sedaj je glavni odbor sklenil, da se po njem ravna, samo da morajo nekateri Protičevi radikalni napraviti pismene prošnje za zopetni sprejem v radikalno stranko. Ko se zopet vsi znajdejo v radikaliji, potem se bo začela zopet agitacija s Protičevim imenom.

Beleške.

Nedotakljivost poslancev. Pod tem zaglavjem so prinesle ljubljanske «Notranje Novosti» člančič, v katerem skušajo zagovarjati parlamentarno izročitev poslancev Radičeve skupine in Jugoslovanskega kluba. — Ob koncu svoje radikalne rezanice je par stavkov, ki se glasijo: «Država mora štiti vsakega državljana pred vsakim nasiljem in brezpravjem, pa mora tudi štiti državljana pred poslancem. Postave morajo veljati za vse in torej tudi za poslance. Če hočejo vršiti svoje politične dolžnosti, naj jih vrše brez laži, obrekovanja in drugih kaznivih sredstev». Nedotakljivost poslancev v naši državi je veljala doslej samo izključno le za vladne podrepnike. Spomnimo javnost samo na

izročitev komunističnih poslancev sodišču in v najnovejšem času pa je to gaženje poslanske imunitete doletelo samo Hrvate in Slovence iz opozicije, a nobenega Srba. Gospod Protič je svojčas javno v svojem listu očital Pribičeviću glavno krivdo na umoru ministra Draškovića in bil pripravljen, da dokaže svojo trditev pred sodiščem, a ga imunitetni odbor ni hotel izročiti. Menda nimajo radikalni in demokrati niti enega ministra, kaj še le poslance, kateremu se še ne bi bilo očitalo in dokazalo gaženje zakonov najnižje stopnje in to vse pod krinko imunitete, a izročen ni bil sodišču dosedaj nobeden. Država bi bila po receptu «Jutarnjih Novosti» res morala že davno štiti državljane pred poslanci in ministri iz radikalnih in demokratskih vrst in potem bi Jugoslavija danes izgledala na zunaj in znotraj malo drugače. Iz oči prečanskih poslancev hočete izpuliti malenkostne smeti, v srbijskih pa pušča te bruna korupcije in radi tega drčimo po rakovi poti navzdol.

SHS parlamentarna idila. Neki poslanec jugoslov. muslimanske organizacije govori v parlamentu o krivicah, ki jih vlada dela Bosni po odmeri davkov, ter stavi neki predlog, o katerem pa že naprej reče, da ga bo glasovalna mašina odbila. Ko to izreče, se oglasi neki radikalni poslanec: «Pa zakaj potem predlagaš, kaj se mučiš?» — Bosanski poslanec odvrne, da vrši s tem svojo dolžnost napram volilec in parlamentu, katero radikalni dosledno zanemarijajo, radikalni so pa zelo veseli nad medklicem svojega tovariša, ki s tem napreduje do posebne parlamentarne veličine samoradikalne in velesrbske vlade.

Ti so še bolj dinastični kot naši orjunci. V zadnjem času vedno čitamo o zborovanjih srbske nacionalne omladine (Srnao). Srnao ni nič drugega kot Orjuna ali Hanao v srbijski izdaji. Organizacija je po metodah teroristična, po tendencah po šovinistična. — Njeno glavno glasilo je beograjski ultrašovinistični «Balkan», ki kar besni od jeze ter mrzije na Hrvate in Slovence. Iz povedanega lahko sklepamo, kacega duha je prenapolnjena Srnao. Pred kratkem se je ustanovila Srnao v Daruvarju in krstili so jo «Kralj Aleksander», Organizacijo v Dubanovcih si je prevzela ime «Kraljević Djordje». Ali je dopustno in dovoljeno, da si jemljejo imena kralja in kraljeve hiše organizacije, ki pripravljajo in izzivajo na izbruh meščanske vojne? Kam bomo prišli? Na kaj pač mislijo naši veliki monarhisti in častilci dinastij?

Da se ustvarita v Macedoniji mir in red predlaga «Balkan» glavni branitelj Pašiča in Pribičevića, postopanje ki je rodilo na Grškem tako hvalevredne uspehe. Na Grškem se namreč od dne do dne množijo razbojniki, ki ropajo po deželi in ubijajo ljudi. Da se teroparske bande ukroti, je izdal grški notranji minister naredbo, po kateri ne smejo biti zaprti oni tolovaji, ki so se prostovoljno predali in dokazali, da so ubili vsaj dva svoja razbojniška tovariša. «Balkan» je resnega mnjenja, da bi obrodila ta grška naredba tudi pri nas in osobito v južni Srbiji najboljši uspeh. Ravno kar opisani kopiji grške naredbe pri nas bi se danes pač nikdo več ne čudil.

J. Vesenjaki:

Nekaj opazk k državnemu gospodarstvu.

Ugotovili smo, da kaže naše državno gospodarstvo stalen realen deficit in da je ta neprestano rapidno rastel. Glavni činitelji, ki so povzročili ta pojav, so najraznovrstnejši, vsi skupaj pa jasno kažejo, da se je pri nas premalo gledalo na kritje in da je naša državna uprava razsipno in brezskrbno trošila ter se še sedaj ne zaveda popolnoma svoje vrhovne dolžnosti: da je treba dobro poznati ekonomske moči posameznih pokrajin ter po njih uravnati ves fiskalni sistem.

Gotovo je med najtežjimi činitelji našega pasivnega državnega gospodarstva postavka za vojsko in mornarico. Dejansko potrebne izdatke povišuje neprimer- no slaba uprava te panoge. To dokazujejo sledeča dejstva: V proračunu za leto 20-21 je za resor ministrstva vojne in mornarice predvidenih rednih in izrednih izdatkov okroglo 555 mil. dinarjev (natančno: 554.927.642 din. in 63 para). Iz izkušnje pa vemo, da je vojna uprava iz tega in prejšnjega proračunskega leta imela posebej še ogromne neporavnane račune za stvarne potreščine do zadnjega časa, saj je to naglašal tudi fin. minister pri razpravi o naknadnih kreditih.

V proračunu za leto 22-23 so redni in izredni izdatki predvideni s svoto: 1.127.803.394.40 D torej okroglo dvakrat toliko ali z drugimi besedami: dvignili so se za 100 odstot. Toda tudi sedaj niso bili zadostni, kajti v naknadnih kreditih imamo svoto od okroglo 300 mil. D za vojaščino k zgornji svoti. Izkaz o dohodkih za mesec februar in marec t. l. pa nam posebej po-

ve, da je minister vojne izplačal od avgusta do marca 75.980.596.63 D več kakor je bilo predvideno!

Pozabiti pa ne smemo, da k vsemu temu še pridejo posebej posojila za nakavo orožja, tako na primer 300 mil. frankov iz zadnje dobe!

Če kje, živimo gotovo tukaj preko ekonomskih možnosti naše države in militarizem bo eden glavnih virov, da ne rečem: pogrebcev našega gospodarstva, posebej še, ako se uveljavi novi vojni zakon. Vojska in njena priznana slaba uprava je nekak »nolli me tangere« v vladajočih in demokratičnih krogih. Če bomo hoteli kdaj urediti naše državno gospodarstvo, bo morala kritika, perulustracija in restrikcija posebej tukaj odločno nastopiti. Tudi vsak zagovornik militarizma nam mora pritrditi, da imamo v tem oziru še ogromno nalogo!

Poučno je nadalje, kako naglo rastejo potreščine našega ministrstva za notranje zadeve! V proračunu za leto 20-21 je predvideno rednih in izrednih izdatkov za ta resor 38.135.246 D v proračunu za leto 22-23 pa že 340.525.882 D. Računski izkaz za februar in marec pa izkazuje razveseljav pojav, da so potrošili od avgusta do marca 35 mil. 800.000 D manje, kakor je bilo predvideno. V največji meri gre ta prihranek na račun varnostne službe in njenega števila.

Proračun ministra prosvete je narasel od 363 mil. 449.172 D v letu 20-21 na 460.950.932 D v letu 22-23. Postavke pri naknadnih kreditih pa pričajo, da so dejanski izdatki bili precej večji.

Minister za zgradbe ima v proračunu za leto 1920-21 svoto od 105.202.645 D in za leto 22-23 190.523.013 D. V mrtvi sezoni je izkazal 49 milijonov manj izdatkov, kakor je predvideno za dobo od avgusta do konca marca, za to pa je v treh dvanajstih (juli, avgust, september 1923) zahteval 45 milijonov več.

Tako sem navedel za vpogled le štiri ministrstva, ker bi bilo predaledkosežno v okviru tega članka zasledovati vse resore. Povsod se vidi rapidno naraščanje izdatkov, kar iz vidika treznega in štedljivega gospodarstva ni vselej upravičeno.

Državni proračun obremenjuje ves čas obstoja naše države cela vrsta postavk, ki nikakor ne spadajo med državna bremena, temveč bi morale obtežiti proračune srezov in drugih okrugov v Srbiji, Makedoniji in Črni gori tako, kakor obremenjujejo naše občine in okrajne zastope in so v slučaju potrebe obremenjevale začasno dežele.

Neekonomično in nesistematično izkoriščanje drž. imetij, posebej še gozdov je nadaljni važen faktor, ki povzroča trajno pasivnost našega državnega hiševanja.

Pri podrobnem pregledovanju proračunskih postavk opazimo tudi, da je posebej administracijski deficit v vseh panogah v srbijanskih krajih neprimerno večji, kakor pri prečanskih krajih. Često požre vso aktivnost državnih ustanov na Slovenskem in Hrvaškem, tako posebej na primer pri pošti in telegrafu in pri monopolski ustanovi.

Fiskalna stran.

Da je naš realni deficit tako velik in stalen, temu so vzrok tudi fiskalne razmere. Mirno lahko naglašamo, da bi mi sploh državnega deficita ne imeli, ako bi fiskus vršil svojo nalogo povsod tako redno in rigorozno, kakor jo vrši pri nas. Niti onih pretiravanj, ki izvirajo iz osebne ambicije, prevetike uslužnosti in premalo upoštevanja naših gospodarskih razmer bi ne bilo treba, kakor se to čisto dogaja pri nas na eminentno škodo slovenskega narodnega premoženja.

Že čisto smo naglašali, kako neurejene so še vedno v Srbiji, Makedoniji in Črni gori, pa tudi v Vojvodini davčne razmere. Uradi niso v redu in uradništvo čisto nima ne moralne, ne materijalne kvalifikacije. Da bi naš finančni minister vsaj enkrat prišel na misel, da bi naše najhujše fiskaliste vsaj za par let zaradi ljubele miru pri nas in reda tam doli premestil v one kraje.

Nejednakomerna obremenitev prebivalstva je upravičeno eden od glavnih razlogov nezadovoljstva, je pa tudi eden najvažnejših faktorjev, ki povzročajo realen stalen deficit našega državnega gospodarstva. Toda hudo ni le dejstvo, da imamo različne davčne sisteme, kateri nejednako pritegnejo prebivalstvo k dajatvam, veliko bolj neznosno je, da nove, za vso državo upeljane davščine (davek na voj. dobičke, prometni davek, invalidski davek itd.) obremenjujejo dejansko le pretežno naše slovenske in hrvaške, odnosno prečanske kraje, ne predpisujejo in ne iztirjujejo se pa z enako rigoroznostjo v srbijanskih krajih. Kaj nam pomagajo vse davčne reforme, ako zadenejo le okroglo polovico naše države? Vsi novi davki so prinesli dejansko manj, kakor se je pričakovalo iz enostavnega razloga, ker se v srbijanskih krajih niso realizirali. Ob takšnem ravnanju davčnih administrativnih organov bo krivica in nesoglasje vedno večje, in čeravno mi ekonomsko izkrvavimo, državnega proračuna brez deficita ne dosežemo.

Kvarno na naš državni proračun je vplivala tudi kolebava naša carinska in sploh zunanja trgovinska politika. Mešal in menjaval se je sistem svobodne in prohibitivne trgovine, sistem zaščite in proste konkurence, hotelo se je maksimiranje cen v državi in zopet izjednačenje s svetovnim trgov, vse skupaj pa je bilo navadno še zabeljeno z odredbami, ki so izvirale zgolj iz trenutne zadrege fin. ministra ob prazni blagajni. Da to desorijentira in demoralizira davkoplačevalce, da napravi posebej nemogočo vsako solidno trgovino in ogroža miren razvoj novih gospodarskih panog, je pač samoumevno. Da pa s tem tudi močno vpliva na državni proračun, je tudi jasno.

Pregledni zaključek.

Od resničnega proračunskega ravnesja smo še zelo daleč, tudi ako pustimo ob strani naše obveznosti, ki jih imamo glede obresti in amortizacije predvojnih, medvojnih in povojnih dolgov. Naša fiskalna politika naša carinska in trgovinska politika, posebej pa še gospodarstvo v skoraj vseh posameznih panogah državne uprave onemogočuje poleg povojnih težav v našem državnem gospodarstvu ravnesje med izdatki in dohodki. Nove težke obremenitve nam ob dosedanji praksi ne prinesejo ravnesja, temveč le počasno izkrvavljenje in stagnacijo naših slovenskih in deloma hrvaških krajev.

Ureditev našega državnega proračuna pa je tudi v najožji zvezi z valuto, ta zopet je odvisna od treh glavnih faktorjev: aktivne trgovinske bilance, od poštene in solidnega, v svojih postavkah ne namenoma ali nenamena lažnjivega proračuna in od urejenih notranjepolitičnih razmer, ki nam ustvarjajo na zunaj ugled in zaupanje.

Aktivne trgovinske bilance ne bo brez rigorozne cenejilve luksuza po nemškem in češkem vzorcu, ravnesja v proračunu ne bo brez radikalnega črtanja in skrupuloznega štedenja, in notranjepolitičnega miru ne bo brez jasnega, odkritega in nesebičnega sporazuma med Srbi na eni ter Hrvati in Slovenci na drugi strani.

Do vsega navedenega pa je pot brez krivde Slov. ljudske stranke še dolga in trnjeva. Vsakdo pa lahko doprinese k skrajšanju te poti in s tem k boljši bodočnosti nas vseh, ako ima pred očmi velike skupne cilje; v uresničenju teh se uresničijo in v glavnem zadovoljijo tudi zahteve poedince in stanov.

Dnevne novice.

Duhovniške vesti. Mariborsko dijaško semenišče dobi letošnje šolsko leto sledeče vodstvo in predstojništvo: vodja č. g. Josip Mirt, doslej vikar v Konjicah; I. prefekt č. g. Jakob Krošl, dosedaj II. kaplan v Celju, II. prefekt premicijant č. g. Janko Kupčič. Vikarjem v Konjicah je imenovan g. Franjo Tovornik, kaplan istotam, za kaplana pride v Konjice g. premicijant iz Nove cerkve Jurij Lebič. Kot II. kaplan v Celje pride novinec g. Anton Cafuta.

Vlada in državni uslužbenci. V Sloveniji je bila popolna in solidarna protestna obustava dela za 24 ur. Vsi državni uslužbenci so na ta način dali duška svoji ogorčenosti proti vladi, ki jim ne da živeti. Kruh zahtevajo in pošteno plačilo za svoje pošteno delo. Verolomna vlada, ki je državne uslužbenke že tolikrat goljufala ter pogazila vse dane obljube, je na protest zopet po svoje odgovorila. Sili in razkošno živeči ministri so bedne državne uslužbenke zopet enkrat razglasili za protidržavne elemente. Zopet enkrat naj bi bili država samo siti in prevzetni vladni gospodje s svojim štabom vse drugo pa nič in brezpravna raja. Ministri in njihovi listi trdijo, da je ta štrajk zarota proti državi, da ima zvezo z rudarskim štrajkom in celo z madžarskim delavstvom, ki tudi štrajka. To bo končno že res v toliko, da vsi lačni, goljufani in zapostavljeni posega jo po štrajku kot zadnjemu sredstvu. V tem oziru je gotova zveza med rudarji, železničarji, uradniki in vsemi po svetu, ki trpijo pod tako brezsrčnimi režimi, kot je naš. Drugih zvez pa ni in samo podel cinizem si jih lahko izmišljuje. Še bo prišel čas, ko se bo oblastnikom prav odločno in tehtno dopovedalo, da oni niso država, ampak, da so država v prvi vrsti oni, ki se niti nasititi in obleči ne morejo za svoje sramotno nizke plače ob težkem delu. Ministri grozijo delavstvu z militarizacijo. Pri tem seveda tudi mislijo, da samo generali n drugi oficirji tvorijo vojsko in da se bo sestradan železničar pod militarizacijo odvalil boriti se proti lakoti in da bo vneto delal, ko hira od dne do dne vsled pomanjkanja in ko mu umira družina. Naj člani vlade par mesecev živijo ob isti plači kot državni uslužbenci, pa bodo videli vse »politične motive« protestne stavke. Državni uslužbenci se streljajo in utapljajo iz obupa, sestradan železničarji cepajo vsled lakote na tla med službo, prometni minister dr. Velizar Jankovič pa konferira s krojači glede svoje uniforme in ko obupano železniško osebje štrajka, išče prav pridno v tem obupnem činu — politične motive. Obupni položaj drž. nameščencev je največja obtožba in sramota za režim.

Kako bi naj izgledala radikalna avtonomija Slovenije? Petkove »Jutranje Novosti« so posvetile svoj uvodnik avtonomiji Slovenije, kakor si jo zamišljajo radikali. Po razmotrivanju člankarja bi Srbi ne bili pripravljeni dati Slovencem samo avtonomije, ampak popolno samostojnost. Ta od radikalov darovana samostojnost Slovenije bi pa po receptu »Jutranjih Novosti« izgledala dobesedno takole: »Srbi bi pridržali nad Slovenijo samo neke vrste protektorat in dolžnost, da jo branijo pred zunanjimi sovražniki. Vojaščina bi bila torej samo srbška. Seveda bi tudi zunanje zastopstvo imeli Srbi in sploh vse posle s tujimi državami, kakor carinske, trgovinske, prometne in druge dogovore. Poleg tega bi obdržali Srbi one železnice, ki nas vežejo s tujino in one, ki so važne iz strateških ozirrov. Vse drugo bi delali Slovenci, kakor bi sami hoteli. Zato bi morali Slovenci dajati Srbom določeno število vojakov in primerno letno kvoto. Slovenci bi morali tudi prevzeti del avstrijskih dolgov, kakor tudi del dolgov, katere so Srbi naredili za osvobodjenje. Srbiji bi pripadlo vse premoženje bivše Avstrije in njenih sestavnih delov, ki se nahajajo v Sloveniji. To premoženje bi lahko Slovenci odkupili z neko pavšalno svoto. — Tako bi bila izvršena popolna ločitev. Samo branili bi Srbi Slovence, vse drugo pa pustili. Ta ideja približno

v teh obrisih prodira v resnici vedno bolj med srbским ljudstvom. Do uresničenja je seveda še daleč, toda nemogoče ni. Vsekakor je veliko bolj mogoče, kakor pa avtonomija. Sedaj naj bi se pa kdo izmed Slovencev lotil vprašanja: Kako bi Slovenija gospodarsko izgledala v tem slučaju? Proti tej radikalni samostojnosti Slovenije bi obdržali Srbi še vedno med Slovenci vojaštvo, carino, Slovenci bi odplačevali del avstrijskih dolgov in še takso za osvobodjenje, ki je že davno sto in stokrat plačana, premoženje bivše Avstrije je že davno romalo iz Slovenije v Beograd, izvzemši stavb in mostov, za katerih premestitev še Srbi nimajo na razpolago ameriških tehniških pripomočkov. Kratko in malo, srbški radikali bi bili pripravljeni dati nam samostojnost še le potem, ko bi nas gospodarsko čisto slekli in kar se je že skoro itak zgodilo in kako izgleda Slovenija v gospodarskem oziru od ujedinenja do danes, pa čuti vsak davkoplačevalec in državni nastavljenec. Avtonomije nam radikali torej nočejo dati, pač pa gospodarstvo golo samostojnost, katera nam bo padla v roke kot zrelo, gnilo jabolko, ko bomo morali še životariiti nekaj let pod vsestransko do onemoglosti nas izžemajočim centralizmom. Še par člankov, kot je zgoraj citirani, pa bodo uvidele srbijansko-radikalne grabežne (pljačkaške namene) tudi oni Slovenci-renegati, ki so se doslej v svoji klečeplaznosti in dobičkaželjnosti do tal klanjali srbijanski radikali.

Špijonska afeta I. se je sesedla že tako daleč, da je samo še Androličeva ostala v Beogradu zaprta in da je tudi njen glavni sokrivce Abdagič izpuščen. Po režimskih listih je radi tega opažati veliko zadrego, zraven pa seveda tudi podlo zlobo. Ker Zagreb ni hotel dati špijonov, za to pa sedaj pišejo, da je Zagreb kriv, da se ni našlo pravih in glavnih špijonov. Zagreb in Hrvatska špijonov ne more dati, ker jih nima, Beograd se pa lahko sedaj s samo Androličevo ukvarja ali pa z drugimi špijonskimi aferami, ki so se že razkrile in so čisto srbške.

Osvobojeni osumljenci iz špijonske afete. Iz zapora so izpuščeni vsi osumljenci, razen Androličeve — Preiskava je dognala, da niso bili v nikaki zvezi z špijoni ter da ni vzroka, da bi se jih obdržalo v zaporu. Izpuščeni so: Josip Furlanovič, borzni senzal iz Zagreba, Franjo Ivanetič, knjigovodja, Ivan Hanuhton iz Broda, Sirš, privatni uradnik in Mlinarič, knjigovodja in Abdagič iz Zagreba. Tako je ta, s tolikim hrupom početa preiskava shlapela na eno usumljenko, ki pa bo tudi najbrž izpuščena, ker še nima sodnija v rokah sigurnih dokazov o njeni krivdi.

Katoliški obrtniki, pozor! Na katoliškem shodu v Ljubljani bo v ponedeljek, dne 27. avgusta ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Rokodelskega doma, Komenškega ulica 12 zborovanje katoliških obrtnikov. Kot govorniki bodo nastopili najboljši strokovnjaki, ki bodo razpravljali o vseh strokovnih vprašanjih slovenske obrti, trgovine in industrije. Naše katoliške obrtnike, prav posebno opozarjamo na to zborovanje, da se sigurno in kolikor mogoče polnoštevilno udeležijo.

Vinotoč pod vejo. Nekatera okrajna glavarstva zelo čudno postopajo proti vinogradnikom, ki prosijo za vinotoče. Ljudje svojega vinskega pridelka drugače ne morejo prodati, nego potom vinotoča. Ne smemo jim zameriti. Odkod hočejo dobiti sicer denar za neznosne davke in drugo? Pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani, je na številne pritožbe iz mariborskega okraja odredila, da se morajo dovoliti vinotoči vinogradnikom tudi tedaj, če želijo točiti lasten pridelek v domači hiši, čeravno je oddaljena od kraja proizvodnje po več kilometrov in leži vinograd v drugi občini. Svetujemo vsem prizadetim, da takoj ponovijo svoje prošnje za vinotoč pri okrajnem glavarstvu. V pisni vlogi, koja se mora kolekovati z 3 D in 10 D za rešitev, se naj prosilci sklicujejo na odred. Pokrajinske uprave. Če pa okrajno glavarstvo prošnjo zopet odbije, pošljite takoj priziv na oddelek za kmetijstvo pri Pokrajinski upravi v Ljubljani. Tudi ta priziv se mora kolekovati, kakor vloga na okrajno glavarstvo. V rekurzu treba omeniti, da ne morete vina drugače prodati. Ako bodo okrajna glavarstva (Ljutomer!) zopet neprijazno nastopala v tej zadevi proti našim vinogradnikom, obvestite o tem Tajništvo Slov. ljudske stranke v Mariboru.

Ameriški predsednik Harding umrl. Dne 2. t. m. zvečer je umrl ameriški predsednik Harding. Bil je bolan na pljučnici in po listih so tudi trdili da so ga zastropili neki neznani zarotniki. Pokojni je bil novembra leta 1920 izvoljen za predsednika s 343 glasovi od 502 glasa.

Posojila iz blagajne narodne skupščine. »Slob. Tribuna« poroča: Glavna naloga zbornice bi morala biti, da bi kontrolirala ter nadzirala vladu, da ne bi tako lahkomišelnost in na korupcijski način izmetavala državni denar. A ta kontrola je pri našem parlamentu izključena, ker je tudi on sam preveč radodaren z državnim novcem v privatne svrhe. Podpredsednik zbornice Rankovič je obelodanil v »Balkanu« nekaj prav tipičnih slučajev, kako je trosila zbornica denar svojim uradnikom, ki upravljajo kako službo v parlamentu. Dokler je bil predsednik zbornice znani policajdemokrat Lukinič, so se dovolili iz blagajne narodne skupščine brez kacega posebnega razloga ti-le »krediti« parlamentarnim uradnikom: Momčilu Radovanoviću 31 tisoč 40 D, Milehku Čabriću 22.680 D, Momiru Glomariću 10.000 D, Aleksandru Miliću 9 tisoč, Stojodinu Vučiću 8280 D, Bogdanu Markoviću 8800 D, S parlamentarno kontrolo nad vladu bi ne bilo veliko pomagano, ker je pri glavnih državnih blagajnah povsod samo »čistokrvna« žlahta z Balkana.

Izkaznice za polovično vožnjo po železnici dobijo udeleženci mladeniškega tabora in okrožne prireditve

(Dalje prihodnjič.)

Pokusite in prepričali se bode, da so »Pekate« najboljše in ker se zelo nakuhajo tudi najcenejše testenine.

Bistra, kristalno čista voda, planinski zrak in skrbna priprava napravijo »Pekate« to kar so: za pravo delikateso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Pozor!

Gospodinje, gostilničarji, hotelirji in trgovci! Prinesite staro železo in kovine, stari papir in staro steklo ter steklene odpadke k lesnemu trgovcu Johan-u v Maribor, Gregorčičeva ulica št. 1, ker dobite za to drva, premog in oglje. 461

Nova knjiga! Gladiatorji. Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala Gladiatorje v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjig, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. Gladiatorji so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obsega dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštnino vred 9 D, drugi del 11 D. Dobi se v Cirilovi tiskarni, Maribor.

Somišljeniki inserirajte!

Dijaka VI. in III. razreda realke iščeta stanovanje s prehrano v Mariboru za šolsko leto 1923—1924. Ponudbe na upravnishvo lista. 460

Dve vogalni stavbišči na lepi legi, začasno še vrtovi po 1400 in 1800 kv. m. se prodajata. Vpraša s pri L. Kokalj, Gregorčičeva ulica 11. 459

Izgubila se je dne 3. t. m. na cesti iz Selnice proti Kamnici suknja sive barve z zlato verižico. Najditelj naj blagovolji oddati suknjo v upravi lista. Lepa nagrada zasigurana. 463

Polustabilni parni stroj 40 HP s parnim pregrijačem, najbolj si nemški fabrikat, v dobrem stanju prodaja po vredni ceni Daruvarska dionička pivovar na in munjara Daruvar (Slavonija). Eventualno menja za en Sauggasmotor od 40 HP. 437 6—1

Vinogradno posestvo se prodaja v bližini Maribora; približno 5 oralov, med tem nad 2 orala popolnoma na novo z najboljšimi vrstami nasajenega vinograda v strmi in solnčni legi, ostalo njiva, travnik, vrt in sadonosnik; vinarstva in poseben hlev. Od vinarstva popolnoma lečeno gospodsko poslopje s kuhinjo, 2 sobama, predstober veliko stiskalnico. Gospodsko ter vinarstvo poslopje imata vsako svojo solidno zidano in obokano klet. Zraven poslopja je večja kapelica z mašno licenco. Poslovstvo se prodaja eventualno tudi s pritlikinami ter premičninami in je naravnost idealno bivališče za upokojece, posebno za duhovnika. Natančnejše informacije pod »Vinograd S. G.« na upravnishvo »Straže.« 458 3—1

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 138

Tovarniška zaloga polnogumijastih obrobov, pnevmatik in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obrobov.

Velika zaloga elektro-materijala

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5

PODRUŽNICE:

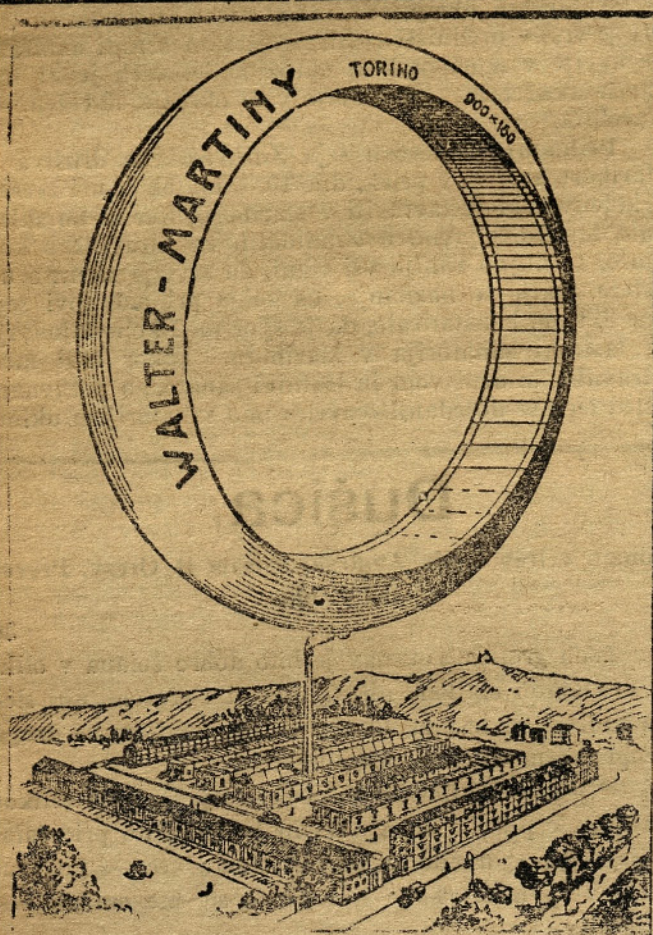
Dunajska c. 20.

Mestni trg 26

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!

OGLASE REKLAME ZA

SVE SVIJEJSKE
OGLASNE ORGANE

PRIŠTEDNJA

VREMENA

POSILA i

NOVCA

Publicitas
d. d.

ZAGREB
GUNDULIČEVA UL. 11
TELEFON 13-07

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Hamburg — Amerika Linija

in
United American Lines Inc.

Filijalka

SIMON KMETEC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković

ZAGREB

„B“ Cesta pri državnem kolodvoru

ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25, — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. 160. — Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. — Gruž: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4. 550

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

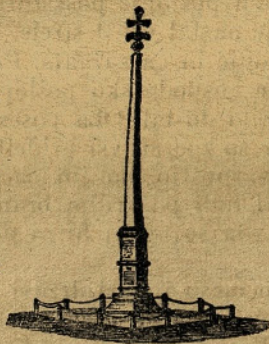
POZOR!

SVINJEREJA

daje le tedaj dobiček, če nobena svinja ne zboli.

Obeliskove kapljice za svinje
»Sussanol«

(iz lekarne pri »Obelisku« v Celovcu) učinkujejo in zavarujejo pred zgubo.

To dokazuje tisoč zahvalnih pisem.

Izborna sredstvo proti kugi.

V steklenicah po 7 D.

Glejte na varnostno znamko
»Obelisk.«

Glavna zaloga za SHS: Lekarna „Pri zamorcu“ K WOLF MARIBOR.

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POŠOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA šte. 6, reg. z. z n. zav.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti, po

6%

Stalnejše vloge po dogovoru.

Somišljeniki širite naše liste!

Največja izbira vseh vrst sukna, platna, etaminov in drugega modnega blaga

FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16.

Nizke cene! Solidna postrežba! — Poštni nameščenci na obroke!